

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Rationem, atq[ue] orationem esse homini à natura tributam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

quodq; literatorum omnium proprium, id est & contemplare, & agere, ut arbitrare, cogitare, scias non pauca hominum consilijs, atq; actionibus & geri, & posse, rerum tamen omnium summam ad deum optimum maximum referendam esse, qui uero secus arbitrentur, uanos eos esse homines, ac maxime futes.

Rationem, atq; orationem esse homini a natura tributam.

T rationem homini natura dedit, quo animal ipsum perficeret, et orationem, atq; altera, mente quidem duce, coelitis maxime eum esse similem uoluit, utraq; uero coeteris prestare animalibus summa etiam cum excellentia & dignitate. Itaq; ratione quidem ipsa homines, seque suaque & metiuntur, & componunt omnia, oratione autem & conciliationem a natura insitam conseruant, tuenturque, & quae ratio ipsa dicitur, ea explicant, atq; eloquuntur, siue ad usum spectent, atq; ad seria, siue ad iocum, ac uoluptatem, quando absque illa ratio manet quaedam res eest, maximeque imbecilla. Cum hominis praesertim uita in actionibus uersetur, ciuiliq; in congregatione et coetu, cuius oratio ipsa, totiusque humane societatis uinculum sit praecipuum, ac sine ea ad summi boni adeptionem perueniri nullo modo queat. Ut autem ratio ipsa dux est, ac magistra ad actiones quasque dirigendas, sic oratio illorum ministra est omnium, quae mente concepta, ratiocinandoque agitata, depronuntur in medium, cum sociabiles (ut dictum est) nati simus, sitque uiuendum in multitudine, quae quo maior est, ac frequentior, eo in illa uberior est copia eorum omnium, quibus uita indigeat, quando nascentibus hominibus inopia data est comes, quae re uita ipsa longe aptior redditur, atq; habilior, tum ad assequendas uirtutes, tum ad felicitatem comparandam. Igitur ut ratio dux est, ac magistra dirigendis actionibus, uirtutibusque comparandis, oratio uero mentis est interpres, rationisque ipsius instrumentum quasi quoddam (siquidem consultationes, consilia, ratiocinationes ipsae denique dissertationibus constant, dissertationes uero uerbis) Sic eadem ipsa oratio instrumentum quoque rationi & quasi materiam sumministrat, in qua uersetur. Nam si laudantur, recte qui loquuntur, dicuntque apposite quod sentiunt, improbantur necesse est, qui male, atq; incomposite.

Virtutem, & uitium uersari etiam circa orationem.

Quod si ubique laudi locus suus est, ac uituperationi, illic et uirtuti et uitio, nimirum & in oratione uirtus, ac uitium sedem sibi constituent